

Pressupostos, crisi i creixement

El més desitjable, ara, és substituir el consum i la construcció per la inversió i l'exportació

JOSEP OLIVER*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 20.03.08

El temporal americà no amaina. I en aquestes circumstàncies, fins i tot els més acèrrims partidaris del lliure mercat alcen la seva mirada cap al sector públic, en demanda d'una actuació que recondueixi la situació. No seré jo qui, si cal, la qüestioni. Però avui, veient el que passa als Estats Units, ¿és necessari que el nostre sector públic articuli un programa especial? Més concretament: les actuacions que s'han executat fins dimarts passat, ¿seran suficients per evitar la desacceleració de l'economia en curs?

Dues característiques defineixen la despesa pública compromesa abans de les eleccions o que s'ha promès durant la campanya. Davant d'això, cal advertir, prèviament, que la situació del país ni és crítica ni sembla que ho sigui els pròxims trimestres. I tot seguit, s'ha de constatar que aquestes mesures d'ajuda a les famílies, en el context en què es prenen, concentren el seu esforç a alleujar la situació de les llars amb més dificultats. Són les ajudes per natalitat, les destinades al lloguer, els 400 euros de devolució fiscal, l'alça del salari mínim i de les pensions més baixes, o les ajudes a famílies amb dificultats en el pagament de la seva hipoteca.

COMPARTEIXO les mesures que s'han pres, perquè el més desitjable, ara, és que hi hagi un reajustament dels motors de l'activitat a Espanya, des del consum i la construcció cap a les exportacions i la inversió. Una qüestió diferent és que, a l'empared de les eleccions, s'hagi deteriorat la confiança, que hauria de recuperar altres valors més adients a la situació actual.

S'ha de tenir present, també, que l'economia espanyola depèn, en gran mesura, del que succeeixi en l'àrea de l'euro. I fins ara, la situació europea és sòlida. Així ho indiquen els beneficis empresarials, la notable inversió en béns de producció, la taxa d'atur més baixa dels últims 25 anys, el creixement de l'ocupació, la pujança de les exportacions o l'elevada utilització de la capacitat productiva. A més a més, comprovar que el crèdit a les empreses no financeres de l'Europa més desenvolupada augmenta el 14%, desmenteix que la crisi de liquiditat tingui conseqüències preocupants per a l'economia real. Les recents declaracions fetes per empresaris alemanys en què minimitzen l'impacte negatiu de la fortalesa de l'euro per a les seves exportacions confirmen la bona situació de la seva economia. I ho corrobora el fet que al gener va seguir la recuperació de la producció industrial a Espanya, França i Itàlia, i sobretot a Alemanya, on milloren els índexs de confiança empresarial i de les propostes sindicals en matèria salarial.

Per la seva banda, Espanya té uns problemes propis, vinculats a l'aterratge d'un sector immobiliari que no hauria hagut de créixer mai com ho va fer. L'ajustament actual és necessari i convenient. I no és acceptable que es denunciï un model de creixement que s'ha basat en l'excés en la construcció i el consum quan s'inicia la correcció de preus, que seguirà.

¿Algú es pensava seriosament que en els pròxims anys continuaríem iniciant, com el 2006, la construcció de prop de 800.000 vivendes? ¿Algú creia que amb uns preus desbocats i una oferta clarament excedentària des del 2005, la demanda immobiliària podria absorbir tota la producció? Des del punt de vista dels interessos a mitjà i llarg termini de la nostra economia, com més aviat s'acabés aquesta distorsió en l'assignació de recursos, millor. Per això, no hauríem d'evitar, més que parcialment, el procés de reajustament de la nostra economia. Els seus objectius han de ser: la correcció del dèficit exterior, la reducció del diferencial d'inflació respecte als països de l'euro, i que el sector immobiliari torni al model d'oferta sostenible. Aquest esquema haurà de ser replantejat quan es vegi si els problemes financers als Estats Units acaben desembocant en una recessió de més transcendència, que encomanin intensament l'economia europea. De moment, no és així.

En el context de desacceleració en què estem immersos, les mesures preses pel Govern semblen les adequades, perquè no estem davant d'una crisi profunda. La situació que vivim remet, per comparació, més a la frenada en el creixement que vam tenir el 2001-2003 que a la recessió del 1993-1994. Llavors el dèficit públic va arribar al 7% del PIB, la destrucció d'ocupació va superar els 800.000 llocs de treball (sobre 13 milions d'ocupats) i la taxa d'atur va superar el 24%, al mateix temps que el deute públic superava el 75%. Avui la situació és radicalment diferent. Ni hi ha, ni s'espera, destrucció de llocs --la taxa d'atur es troba en els paràmetres més baixos dels últims 30 anys (amb una ocupació de més de 20 milions)-- tenim un superàvit per sobre de l'1,5% del PIB i un deute públic que no arriba al 35%, un dels més baixos dels països avançats.

LA SITUACIÓ internacional es pot agreujar en els pròxims mesos. El Govern té capacitat per articular una intervenció important, amb positius efectes sobre l'activitat, la demanda interna i l'ocupació. I si és necessari, caldrà fer-ho. Però avui no estem en aquesta situació. La nostra particular festa de l'euro, amb el seu impuls a l'endeutament familiar, finalment s'ha acabat. I, encara que la tempesta exterior no amaini, convé no perdre de vista els problemes de fons i quin és el rumb desitjable.

*Catedràtic d'Economia Aplicada (UAB)